

**25.01.2024**

**Українська мова**

**9 клас**

**Стрембицька Л.А.**

**Тема.** Урок мовленнєвого розвитку. Есей (орієнтовна тема: «Що робить мене щасливим(ою)») з використанням складнопідрядних речень.

**Мета:** навчити учнів самостійно добирати і систематизувати матеріал відповідно до теми та основної думки висловлення, будувати логічно правильне і композиційно завершене висловлення; формувати вміння й навички вільного використання засобів мови в будь-яких життєвих ситуаціях; розвивати критичне мислення; збагачувати словниковий запас школярів; розвивати творчі здібності; сприяти осмисленню цінностей життя людини, його наповненості й сенсу.

Як ви розумієте щастя?

*Щастя – прокинутись ранком від постукування у вікно промінчиків  
яскравого сонечка.*

*Щастя – дихати чистим повітрям після теплого літнього дощу.*

*Щастя – чути щебетання птахів під вікном.*

*Щастя – відчувати легенький холодок сніжинки, що доторкнулася до тебе.*

*Щастя – бачити кожну зірочку на небі в ясну ніч.*

*Щастя – кожний поцілунок коханої людини, кожен його доторк, кожне  
його слово.*

*Щастя – це кожний момент нашого життя.*

*Щастя – насолоджуватись тим, що у нас є, а не жаліти про те, чого у  
нас нема...*

-Чи можна, на вашу думку, всіх людей зробити щасливими одночасно?

Безперечно, не знайдеться людини, яка би не чула слова «щастя». Воно є загальноживаним і, здається, таке зрозуміле. Та варто лише спробувати витлумачити його, як виявиться, що це не дуже просто. Так відбувається через те, що поняття «щастя» стосується духовного світу людини. А скільки людей — стільки світів! - Для когось — це задоволення, втіха; для когось — добробут. Хтось щастя розуміє як удачу, талан. Для інших щастя — це радість.

Щастя — відчуття цілковитого задоволення життям, відчуття глибокого задоволення й безмежної радості, яких зазнає хто-небудь.

Формули щастя:

- 1 формула—найщасливіша та людина, яка потрібна всім.
- 2 формула—щастя у праці.
- 3 формула—щастя, коли маєш багато грошей.
- 4 формула—щастя в коханні.
- 5 формула—щастя—у подоланні себе, у самовдосконаленні.
- 6 формула—щастя в дітях.
- 7 формула—якщо хочеш бути щасливим—будь ним.

Складіть асоціативний куц до слова «щастя». (Здійснення мрій, задоволення, спокій, достаток, гармонія, добробут, насолода, радість, здоров'я, друзі, взаєморозуміння, кар'єра, кохання).

Види есе	
Вільне	Формальне
<b>Ознаки:</b> <ul style="list-style-type: none"><li>• невеликий обсяг (7-10 речень);</li><li>• вільна форма і стиль викладу;</li><li>• довільна структура;</li><li>• <b>обов'язкова вимога:</b> наявність позиції автора.</li></ul>	<b>Ознаки:</b> <ul style="list-style-type: none"><li>• дотримання структури тексту, наявність відповідних компонентів (тези, аргументи, приклади, оцінювальні судження, висновки);</li><li>• обґрунтування (аргументування) тези.</li></ul>

**Есе** – самостійна творча письмова робота, ознакою якої є особистісний характер сприймання проблеми та її осмислення, невеликий обсяг, вільна композиція, невимушеність та емоційність викладу.

**Вільне есе** обмежене в часі (5 – 10 і 10 – 15 хв.). До нього доцільно вдаватися кожного уроку й на різних його етапах: цілевизначення, закріплення, рефлексії тощо.

Для написання формального есе виділяють більше часу: від 20 до 45 хвилин.

**Види формального есе:**

- інформаційне (есе-розповідь, есе-визначення, есе-опині);
- критичне;
- есе-дослідження (порівняльне есе, есе-протиставлення, есе причини-наслідку, есе-аналіз).

**Структура есе**

Есе складається з таких **частин** – **вступ**, **основна частина**, **висновок**.

**Вступ** – обґрунтування вибору теми есе.

**Основна частина** – теоретичні основи обраної проблеми й виклад основного питання. Ця частина припускає розвиток аргументації й аналізу, а також обґрунтування їх, виходячи з наявних даних, інших аргументів і позицій.

**Висновок** – узагальнення й аргументовані висновки до теми тощо.

Підсумовує есе або ще раз вносить пояснення, підкріплює зміст і значення викладеного в основній частині.

Опрацювання пам'ятки «Правила написання креативного есе».

## ПАМ'ЯТКА

«Правила написання креативного есе»

1. Тільки позитивна мова (описувати краще те, що є, а не те, чого немає).
2. Слова-зв'язки (вони допомагають плавно переходити з однієї частини до іншої).

3. Різна структура речень. (Читати речення однакової структури нудно. Додайте кілька інверсій. Складіть речення різні завдовжки.)
4. Зрозумілі слова. (Розумійте значення слів, які ви вживаєте в есе. Ви пишете, щоби вразити змістом, а не словниковим запасом. Вишуканість гарна, але в міру.)
5. Різні слова (Використовуйте синоніми.)
6. Лаконічність.
7. Кожне слово важливе (без повторів; кожне речення має нести унікальний зміст).
8. Активна життєва позиція.

### **Складання сенкана «Щастя».**

*Орієнтовний варіант*

#### **Щастя**

бажане, очікуване  
шукають, мріють, чекають  
ніби жар-птиця,

#### **Читання вірша**

А для щастя треба зовсім небагато:  
Сонце, зорі, небо і весела хата.  
А у хаті рідні, друзі, мама й тато  
Щоб любов і радість там жила крилата.  
Щоб були стосунки в сім'ях добрі, щирі.  
І зростали дітки в злагоді і мирі.  
І щоб був достаток, все було, як треба  
Ой, для щастя, мабуть, трохи більше треба?  
Ще краса безмежна, ріки і долини,  
І любов, як море треба для людини.  
І знання, і творчість, радість безупинна.  
Кожен раз щось інше.  
Ти ж на те й Людина?!

— Прочитайте народні прислів'я й вислови видатних людей про щастя.  
Дайте характеристику поданих речень за будовою.

Щастя дається тому, хто багато працює (*Леопарда да Вінчі*).

Щастя буває на боці людини працелюбною, як хвилі і вітер бувають на боці кращих плавців (*С. Смайлс*).

Щасливий той, хто мав змогу знайти щасливе життя. Але щасливіший той, хто вміє ним користуватися (*Г. Сковорода*).

Англійський письменник Філдінг Генрі сказав : «Щасливий той, хто вважає себе щасливим». Ви лише на початку дорослої довгої дороги життя. Хай сьогоднішня наша розмова допоможе вам гідно пройти її. Цінують кожну мить свого життя, адже з цих митей, як із цеглинок, і складається наше щастя.

**Домашнє завдання .**

Написати есе (тема: «Що робить мене щасливим(ою)») з використанням складнопідрядних речень.